

DSM-5 Birinci Düzey Kesitsel Belirti Ölçeği - Erişkin

İsim: Yaş: Cinsiyet: Erkek Kadın Tarih:

Eğer ölçek bilgi sahibi kişi tarafından tamamlanıyorsa, **bireyle yakınlığınız nedir?** _____

Tipik bir haftada, bireyle yaklaşık olarak ne kadar zaman geçiriyorsunuz? _____ **saat/hafta**

Yönergeler: Aşağıdaki sorular size rahatsız edebilecek şeyleri sormaktadır. Her soru için, **son İKİ (2) HAFTA** boyunca her bir sorunun sizi ne kadar (veya ne sıklıkta) rahatsız ettiğinizi en iyi açıklayan sayıyı **daire** içine alın.

		Hiç	Hafif Az, bir veya iki günden az	Orta Bir kaç gün	İlımlı Günlerin yarısından çoğunda	Şiddetli Neredeyse her gün	En Yüksek Alan Skoru (klinikyen)
I.	1. Bir şeyler yaparken ilgi veya istekte azalma?	0	1	2	3	4	
	2. Keyifsiz, çökkün veya umutsuz hissetme?	0	1	2	3	4	
II.	3. Her zamankinden daha rahatsız, huysuz veya öfkeli hissetme?	0	1	2	3	4	
III.	4. Her zamankinden daha az uyumaya karşın, hala çok enerji dolu hissetme?	0	1	2	3	4	
	5. Her zamankinden daha fazla proje başlatma veya daha riskli işlere kalkışma?	0	1	2	3	4	
IV.	6. Sinirli, kaygılı, ürpermiş, endişeli veya patlamaya hazır hissetme?	0	1	2	3	4	
	7. Paniklemiş veya ürkmüş hissetme?	0	1	2	3	4	
	8. Kaygı veren durumlardan kaçınma?	0	1	2	3	4	
V.	9. Açıklanamayan ağrılar ve acılar hissetme (örn., baş, bel, eklem, karın, bacaklar)?	0	1	2	3	4	
	10. Hastalığınızın yeterince ciddiye alınmadığını hissetme?	0	1	2	3	4	
VI.	11. Kendinize gerçekten zarar vermeyi düşünme?	0	1	2	3	4	
VII.	12. Etrafta kimse yokken başkalarının duymadığı şeyler örneğin sesler duyma?	0	1	2	3	4	
	13. Düşüncelerinizin başkaları tarafından okunabildiğini veya sizin başkalarının düşüncelerini okuyabildiğinizi hissetme?	0	1	2	3	4	
VIII.	14. Genel uyku kalitesini etkileyen uyku sorunları çekme?	0	1	2	3	4	
IX.	15. Hafıza (örn., yeni bilgiler öğrenme) veya yer bulma (örn., evin yolunu bulma) ile ilgili problemler çekme?	0	1	2	3	4	
X.	16. Aklınıza giren tekrarlayıcı nahoş düşünceler, güdüler veya görüntüler olması?	0	1	2	3	4	
	17. Belli davranışları veya zihinsel faaliyetleri tekrar tekrar yapmak zorunda hissetme?	0	1	2	3	4	
XI.	18. Kendinizi bedeninizden, fiziksel çevrenizden veya anılarınızdan ayrı ve uzak hissetme?	0	1	2	3	4	
XII.	19. Aslında kim olduğunuzu veya hayattan ne istediğinizi bilememe?	0	1	2	3	4	
	20. Kendinizi başka insanlara yakın hissedememe veya onlarla olan ilişkilerde zevk alamama?	0	1	2	3	4	
XIII.	21. Tek bir günde herhangi bir çeşit alkolden en az 4 içki içme?	0	1	2	3	4	
	22. Sigara, puro, pipodan herhangi birini içme veya enfiye çekme ya da tütün çiğneme?	0	1	2	3	4	
	23. Doktor reçetesi olmaksızın veya önerilen dozun üzerinde ya da önerilenden daha uzun sürede KENDİ KAFANIZA GÖRE aşağıdaki ilaçlardan kullanma [örn., ağrı kesiciler (morfin, dolantin), uyarıcılar (ritalin, concerta), sakinleştiriciler ve yatıştırıcılar (uyku hapları, diazem), esrar, kokain, bonsai, gece kulübü hapları (ecstasy), halusinojenler (LSD), eroin, uçucular (bali) ya da metamfetamin (kristal)]?	0	1	2	3	4	

Klinisyenler için Yönergeler

DSM-5 Birinci Düzey Kesitsel Belirti Ölçeği, psikiyatrik tanımlar arasında önemli olan ruh sağlığı alanlarını değerlendiren, öz bildirim ya da bilgi veren tarafından derecelendirilen bir ölçektir. Klinisyenlerin, bireyin tedavisi ve prognozu üzerinde önemli etkileri olabilecek ek araştırma alanlarını belirlemelerine yardımcı olması amaçlanmıştır. Ek olarak, ölçek bireyin zaman içerisinde belirtilerinde meydana gelen değişiklikleri izlemek amacıyla kullanılabilir.

Ölçeğin bu yetişkin formu depresyon, öfke, mani, anksiyete, somatik belirtiler, intihar düşüncesi, psikoz, uyku sorunları, hafıza, tekrarlayan düşünce ve davranışlar, dissosiyasyon, kişilik ve madde kullanımı dahil olmak üzere 13 psikiyatrik alanı değerlendiren 23 sorudan oluşmaktadır. Her bir madde, spesifik belirtinin son 2 hafta boyunca kişiyi ne kadar (veya ne sıklıkta) rahatsız ettiğini sorar. Bireyin kapasitesi zayıf ve formu tamamlayamıyorsa (örn., demans hastası bir birey) bilgi sahibi yetişkin kişi ölçeği tamamlayabilir. Ölçeğin, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'da yetişkin klinik örneklerinde gerçekleştirilen DSM-5 Alan Araştırmalarında, klinik olarak yararlı olduğu ve iyi test-retest güvenilirliğine sahip olduğu bulundu.

Puanlama ve Yorumlama

Ölçekteki her madde 5-maddelik puan ile derecelendirilir (0=hiç; 1=hafif, 1 veya 2 günden az; 2=orta, birkaç gün; 3=ılımlı, günlerin yarısından çoğunda; ve 4=şiddetli, neredeyse her gün). Bir alanın içindeki her maddenin puanı gözden geçirilmelidir. Ek araştırma, bir alan içindeki herhangi bir maddedeki en yüksek puana dayandığından, klinisyenden "En Yüksek Alan Puanı" sütununda o puanı belirtmesi istenir. Bir alan adı içindeki herhangi bir maddenin orta (2) veya daha fazla derecelendirilmesi (madde kullanımı, intihar düşüncesi ve psikoz hariç), bu alt alan için ek araştırma ve daha detaylı bir değerlendirmenin gerekli olup olmadığını belirlemek için yol gösterebilir. Madde kullanımı, intihar düşüncesi ve psikoz için, hafif (1) veya daha fazla derecelendirilme, bu alan için ek araştırma ve daha detaylı bir değerlendirmenin gerekli olup olmadığını belirlemek için yol gösterebilir. DSM-5 İkinci Düzey Kesitsel Belirti Ölçekleri, Birinci Düzey alanlarından bazılarıyla ilişkili belirtiler hakkında daha ayrıntılı bilgi sağlamak için kullanılabilir (aşağıdaki Tablo1'e bakınız).

Kullanım Sıklığı

Bireyin zaman içerisinde belirtilerinde meydana gelen değişimleri izlemek amacı ile ölçek, belirtilerin stabilitesi ve tedavi durumuna bağlı olarak, klinik olarak gösterildiği gibi düzenli aralıklar ile doldurulabilir. Kapasitesi azalmış kişiler için, gelecek görüşmelerde ölçeğin aynı bilgi sahibi kişi tarafından doldurulması tercih edilir. Belirli bir alandaki sürekli yüksek puanlar birey için daha ileri değerlendirme, tedavi ve izlemeyi gerektirecek önemli ve sorunlu bir hastalığı gösterebilir. Klinik yargı karar vermede yol gösterici olmalıdır.

Tablo 1: Yetişkin DSM-5 Birinci Düzey Kesitsel Belirti Ölçeği: Alt alanlar, ileri değerlendirme ölçütleri, 18 yaş ve üstü yetişkinler için ilişkili İkinci Düzey Ölçekler

Alan	Alan adı	İleri Değerlendirme Ölçütü	Uygun olan DSM-5 İkinci Düzey Kesitsel Belirti Ölçeği
I.	Depresyon	Orta veya daha şiddetli değerler	İkinci Düzey—Depresyon—Erişkin (PROMIS Duygusal Gerginlik—Depresyon—Kısa Formu) ¹
II.	Öfke	Orta veya daha şiddetli değerler	İkinci Düzey—Öfke— Erişkin (PROMIS Duygusal Gerginlik—Öfke—Kısa Formu) ¹
III.	Mani	Orta veya daha şiddetli değerler	İkinci Düzey—Mani— Erişkin (Altman Öz bildirim Mani Ölçeği)
IV.	Anksiyete	Orta veya daha şiddetli değerler	İkinci Düzey—Anksiyete— Erişkin (PROMIS Duygusal Gerginlik—Anksiyete—Kısa Formu) ¹
V.	Somatik Belirtiler	Orta veya daha şiddetli değerler	İkinci Düzey—Somatik Belirtiler— Erişkin (Hasta Sağlık Anketi 15 Somatik Belirti Şiddeti [PHQ-15])
VI.	İntihar düşüncesi	Hafif veya daha şiddetli değerler	Yok
VII.	Psikoz	Hafif veya daha şiddetli değerler	Yok
VIII.	Uyku Sorunları	Orta veya daha şiddetli değerler	İkinci Düzey—Uyku Bozukluğu - Erişkin (PROMIS—Uyku Bozukluğu—Kısa Formu) ¹
IX.	Hafıza	Orta veya daha şiddetli değerler	Yok
X.	Tekrarlayan Düşünce ve Davranışlar	Orta veya daha şiddetli değerler	İkinci Düzey—Tekrarlayan Düşünce ve Davranışlar— Erişkin (Florida Obsesif-Kompulsif Envanteri [FOCI] Şiddet Ölçeğinden uyarlandı [B Kısmı])
XI.	Dissosiyasyon	Orta veya daha şiddetli değerler	Yok
XII.	Kişilik	Orta veya daha şiddetli değerler	Yok
XIII.	Madde Kullanımı	Hafif veya daha şiddetli değerler	LEVEL 2—Madde Kullanımı— Erişkin (NIDA'dan uyarlandı-ASSIST tarafından düzenlendi)

¹ PROMIS Kısa Formları, PROMIS grubu tarafından bir bilgilendirici rapor ölçeği olarak doğrulanmamıştır.